

[Gert Petersen.]

side på basis af NATOs militære overlegenhed, og først da denne overlegenhed er forsvundet og afløst af ligevægt, kommer der konstruktive Øst-Vestforhandlinger i gang. Det tyder på, at man hele tiden har kunnet få fornuftige forhandlinger i gang med Sovjetunionen, men at den sovjetiske ledelse naturligvis ikke brød sig om at forhandle, så længe forhandlingerne lignede et diktat, som de gjorde i 1950'erne og i begyndelsen af 1960'erne.

Men forhandling og afspænding er altså kommet i gang, fordi som sagt et flertal i Vesttyskland og den amerikanske regering blev klogere, og — det bør understreges — også fordi den anden side i denne situation udviste moderation og imødekommenhed. Selvfølgelig kan man sige, at bare det at komme til fornuft, sådan som NATO gjorde, er at bidrage til afspænding, og i den forstand har NATO vel bidraget et og andet, men i hele sit udspring og i sin oprindelse har NATO ikke bidraget til afspænding, og med den blokdisciplin, der stadig opretholdes, er der fortsat NATO-elementer, som bremser afspændingen. Jeg tror egentlig, at når afspændingens historie engang skal skrives, vil man se, at det har været den sovjetiske Europapolitik, der var konsistent og sammenhængende fra første færd, og at den ikke var præget af aggressivitet, som man hævdede, ud over de linjer, som ret så kynisk aftaltes på stormagtsmødet i Jalta, men at derimod den vestlige Europapolitik udviser voldsomme svingninger i efterkrigstiden fra åbne drømme om tilbagerulning til sluttelig accept af tingenes tilstand.

Vi anser det i den aktuelle situation for Danmarks fornemste opgave at arbejde for en opløsning af begge militærblokke, hvis eksistens er et andet udtryk for tendensen til, at nogle supermagter deler verden mellem sig. Denne tendens kan blive et kedeligt led-sagefænomen for afspændingen, og det er ikke den form for afspænding, vi er mest interesseret i. Vi siger ja til afspænding, men nej til kolonistatus.

Denne opdeling af verden er endda vidt fremskreden. Vi har oplevet en åben indmarch i Tjcekoslovakiet, vi har oplevet et udefra inspireret fascistisk kup i Chile. I én del af verden råder én supermagt, i en anden del råder en anden.

Jeg tror egentlig, at alle her i salen er imod denne situation. Mig bekendt har alle fordømt det fascistiske kup i Chile, og jeg mener i øvrigt også, at alle har taget afstand fra indmarchen i Tjcekoslovakiet; det gælder også det kommunistiske parti, hvis central-komité, om jeg ikke husker meget forkert, protesterede mod indmarchen i august 1968. Det er jeg helt sikker på at den kommunistiske ordfører her kan bekræfte.

Men når vi altså alle er imod stormagters indblanding i andre landes indre anliggender, hvorfor kan vi så ikke enes om at føre en politik, der sigter på at forebygge en sådan indblanding, og skabe en international tryghed, så alle stater, små som store, kan leve i sikkerhed? Hvis man accepterer dette princip: afspænding uden stormagtsdominans, er det i Danmarks interesse, at de igangværende forhandlinger i Genève og Wien munder ud i beslutninger, der starter en proces, hvorved de militære blokke afvikles. Det vil sige beslutninger, som indebærer en serie af sikkerhedskonferencer i de kommende år, indleder en almindelig tilbage-trækning af udenlandske tropper fra både Vest- og Østeuropa og samtidig fjernelse af alle atomvåben, indleder en national nedrustning, gennemførelse af tillidskabende og konfliktforebyggende foranstaltninger, øget handel og økonomisk samvirke i hele Europa og kulturel udveksling. Det er ikke i Danmarks interesse, at der lægges hindringer i vejen for en sådan udvikling, det er ikke i vores interesse, at der rejses krav af ikke-sikkerhedspolitisk natur, som hindrer den sikkerhedspolitiske afspænding. Man skal hverken gøre sovjetiske indgreb mod ytringsfriheden eller andre landes indgreb — og jeg ved jo, at f. eks. i Frankrig er der politiske partier, der har forbudt presse at udkomme — til afgørende punkter i disse forhandlinger. Først når vi får skabt en helt anden atmosfære i Europa, løses disse problemer langs hen ad vejen; at gøre dem til afgørende momenter nu er at lægge gift for afspændingen. Det bedste bidrag, vi kan yde, det er at holde op med at underordne os blokdisciplinen, det er at føre en selvstændig og uafhængig politik, det er overhovedet at intensivere samarbejdet på tværs af skel i Europa, og her kunne det f. eks. være rimeligt at pege på Østersøområdet.

Men vi kan gøre noget mere, og det skal